

Rectorale oratie.

De *Herant* is gewoon een kort verslag van de rectorale oratie, waarmede 20 October de overdracht van het Rectoraat aan de Vrije Universiteit plaats vindt, reeds in deze week aan zijn lezers mede te deelen. Dat het ditmaal niet geschiedde, was niet te wijten aan mindere waardering van hetgeen de afredende Rector als laatste vrucht van zijn Rectoraat ons bood, maar aan de uitlandigheid van onzen Hoofddirecteur, waardoor de *Herant* in half formaat verscheen. Nu ons blad weer tot zijn normale grootte is teruggekeerd, haasten wij ons het gepleegde verzuim te herstellen.

Prof. Dr. F. L. Rutgers, die het Rectoraat zou overdragen aan Prof. Dr. A. Kuyper, had ditmaal niet zooals vroeger een kerkrechtelijk, maar een kerkhistorisch onderwerp gekozen, voor welke afwisseling men hem zeker niet ondankebaar zal zijn. Reeds lang toch was niet spanning tegemoet gezien enige vrucht van de historische studies, door dezen hoogleraar gemaakt. Men wist, dat deze studies voor een groot deel het leven van Calvijn betroffen. Wie iets weten wilde omtrent het leven van Calvijn, klopte dan ook nooit tevergeefs bij dezen hoogleraar aan. En reeds lang werd de vraag gedaan, waarom van de hand van een zoo kundig historicus ons niet geschenken werd, wat nog steeds een desideratum blijft, het levensbeeld van Calvijn door een Calvinist ons geteekend.

Prof. Rutgers heeft in zijn rectorale oratie er terecht aan herinnerd, dat zulk een levensbeschrijving niet te geven is dan na een ernstige en onafgebroken studie, die tientallen van jaren vordert. De invloed van Calvijn is zoo breed geweest; zijn werkzaamheid omvatte bijna heel de destijds bekende wereld; de door hem nagelaten geschriften vormen een bibliotheek op zich zelf. Het beeld van zulk een man schetst men niet met het penseel van een Frans Hals, in enkele uren, met een losse streep hier en daar. Daartoe is meer zelfs dan de meesterhand van een Rembrandt, is de toewijding van heel een leven noodig. En wie zal het dan onze Hoogeschool verwijten, dat zij, na zoo kort bestaan, nog geen monument heeft opgericht voor den Reformator, uit wiens heilig beginsel te leven haar roeping en haar eere is!

Toch heeft Prof. Rutgers eenigermate aan het reeds lang uitgesproken verlangen willen voldoen. Uit de opgehoofte schatten deed hij een greep. Wat voor ons Nederlandsche Calvinisten wel van het meeste belang is, de invloed, dien Calvijn heeft uitgeoefend op de reformatie in ons land, werd het thema zijner rede. Ook dit onderwerp werd nog begrensd. Het gold niet de vraag, welken invloed de beginselen door Calvijn in het licht gesteld, op de ontwikkeling van ons volk hebben gehad; hoe het stempel van Calvijn's geest, in het karakter van ons volk diep en onuitwisbaar is ingesneeden; welke gevolgen dit voor de ontwikkeling der Gereformeerde kerken in Nederland, voor de nationale onafhankelijkheid van ons vaderland, voor den bloei van wetenschap en kunst heeft gehad. Zulk een onderwerp ware te rijk voor een rectorale oratie, die slechts enkele uren duren kan. Het onderzoek liep alleen over de vraag welk rechtstreeksch en persoonlijk aandeel Calvijn heeft gehad aan de reformatie van Gods kerk in ons vaderland. Schijnbaar moge het onderwerp daardoor aan belangrijkheid voor het algemeene publiek hebben verloren. De opsomming van al de Nederlanders, bekende en onbekende, die tijdens het leven van Calvijn met hem in aanraking zijn geweest, of onder zijn invloed hebben gestaan, boezemt meer eerbied in voor de beleezenheid van den spreker dan dat het tot belangstelling prikkelt. Maar wie op de hoogte was met den stand van het historische geding, behoefde het slot dezer rectorale oratie niet af te wachten, om te gevoelen, dat het hier ging om een der meest belangrijke vraagstukken onzer vaderlandsche kerkgeschiedenis; dat hier een pleidooi werd geleverd voor het eerstegeboorterecht van het Calvinisme; dat revisie werd aangevraagd van een vonnis, waaronder de Calvinistische actie van de 16e eeuw in Nederland nog altoos smadelijk gebogen ging.

Kerkelijke en wereldlijke geschiedschrijvers hadden elkander telkens weer de legende nageschreven van een Calvinisme, dat geïmporteerd over de Fransche grenzen doot enkele Calvinistische predikers, als een woekeerplant de edelste sappen van den oorspronkelijken Nederlandschen reformatorischen stam naar zich had toegezogen en dien had vermoord. De bedoeling van die legende was duidelijk. Het Calvinisme moest als een indringer aan de kaak gesteld en aan de eigen richting, hetzij dan Remonstrantisch of Zwingliaansch, het bevel van oorspronkelijk en echt Nederlandsch worden uitgereikt. Prof. Rutgers heeft met de stukken in de handen, soms snijdend scherp, maar altoos overbiddelijk logisch, de onjuistheid van deze aanklacht aangetoond. De familiepapieren zijn alle doorsnuffeld; de stamboom is tot in de verste vertakkingen nagespeurd; de geestelijke verzaameling van Calvijn en de mannen, die bij ons de reformatie in later periode geleid hebben is gelieken. Voor de rechtbank der historie is het pleit gewonnen.

Het kort overzicht, dat van deze rectorale oratie in de bladen verscheen, moge hier een plaats vinden.

De afredende Rector, Dr. F. L. Rutgers, hield een rede over *Calvijn's invloed op de Reformatie in de Nederlanden, voor zover die door hemzelf is uitgeoefend*.

Na eenige algemeene opmerkingen, o.a. over Calvijn's sympathie voor de Nederlanders, werd door spreker in het licht gesteld, hoe nog bij

ken tusschen hetgeen rechtstreeks voortvloeit uit onze schepping, en tusschen datgene wat een gevolg is van de zonde. Wat we uit de schepping hebben, zoo zeggen dezen, is onze natuur. Wat tot de natuur behoort, moet zijn gang en zijn loop hebben. Te eten en te drinken zijn even natuurlijke behoeften als dat we moeten ademen en slapen. Daartegen mag zich dus niemand verzetten. Maar heel anders staat het met lichamelijke gebreken, ziekten en krankheden. Die zijn niet uit de natuur, maar uit den vloek om der zonden wil. Hierin openbaart zich de toorn Gods. God brengt deze over ons, om onze ongerechtigheid. Hier hebben we dus te doen, niet met een natuurlijke, maar met een geestelijke oorzaak. Zoolang nu die geestelijke oorzaak, d.i. de zonde, door ons wordt vastgehouden, moet ook de ziekte daaruit als gevolg voortkomen. En daarom is de rechte weg tot genezing, niet dat we de doctoren, maar dat we den eenigen Medicijnmeester aanloopen, in een oprecht gebod breken met de zonde, waaruit de ziekte opkwam, en alzoo van Gods almachtige inwerking op ons lichaam, zonder tusschenkomst van middelen, herstel van gezondheid inwachten.

Het is deze voorstelling, die thans ter toetse moet komen, omdat ze rechtstreeks met het vraagstuk der *gemeene gratie* samenhangt. *Gemeene gratie* toch beduidt juist, dat God de Heere, uit louter barmhartigheid, ook afgezien van de genade ter zaligheid, *gemeene* middelen tegen de *gemeene* ellende, of wil men, tegen de *gemeene* gevolgen der zonde, verordend heeft. Zij daarentegen, die het gebruik van middelen ter bestrijding van krankheid afkeuren en zelfs zondig noemen, ontkennen hierna de bestaen van zulk een *gemeene gratie*, en zijn van oordeel, dat het aanwenden van *gemeene* middelen om de *gemeene* gevolgen der zonde te bestrijden, een ingaan tegen God is, een pogen om zijn oordeel over ons te breken, en alzoo een daad van opstand en roekeloos verzet. Hun meening en onze belijdenis van de *gemeene gratie* staan alzoo in beginsel tegen elkander over.

Is het God zelf, die den strijd tegen den vloek, d. i. tegen alle *gemeene* ellende, als gevolg van den val, opneemt; is zijn *gemeene* gratie, in wezen en bedoeling niet anders, dan een bestrijden van den vloek om dien te temperen en te verzachten; en is Hij zelf het, die de middelen daartoe uitgedacht en verordend heeft, — dan natuurlijk is het de roeping van Gods kind, om evenals zijn Vader in de hemelen tegen den vloek in te gaan, en in gehoorzaamheid aan God de middelen op te sporen en te ontdekken, die zijn God daartoe aangaf, en als hij ze ontdekt heeft, die met zorg en ijver aan te wenden. Is daarentegen de vloek alzoo door God gewild, dat hij, volgens zijn bestel, ongetemperd en onbestreden op ons drukken moet, dan zijn de middelen, die we tegen de *gemeene* ellende aanwenden, niets dan verzuim van menschen, of sterker nog, ingeven van den boze, waarmee de ongeloofigen zich tegen het oordeel Gods aankanten, en dan natuurlijk past het Gods kind, al zulk gebruik van middelen te verfoeien, ze van zich te doen, er zich tegen te verzetten, en zich lijdelijk aan het oordeel te onderwerpen, tenzij het Gode believen mocht, door een rechtstreeksche genadedaad, hem als zijn uitverkoren kind van het lijden te bevrijden.

Dit tweerlei standpunt staat lijnrecht tegen elkander over. Deze beide voorstellingen dilden geen verzoening. Ze laten geen vergelijk toe. En daarom is het zoo van het hoogste belang, dat we in deze gewichtige zaak tot een zuivere, heldere oplossing komen. Gelijke het nu toch staat, maakt de man, die „den docter afwijst en alleen op God vertrouwt,” zelfs op hen, die voor zich zelf nog medicijnen gebruiken, nog maar al te dikwijls den indruk van een *hooger vreemdelijkheid*. Men zou het ook wel zoo willen, maar men heeft er het geloof niet voor, en houdt zichzelf dus voor een die in vreemdelijkheid te kort schiet. En dit nu mag niet, is het verwerpen van de medicijnen *groter*, dan moeten we allen ze verwerpen, want waarlijk *vroem* te zijn, is voor Gods kind de hoogste eereitel. Blijkt daarentegen, dat het juist van Godswege plicht is, om ze wel te gebruiken, en dat Hij het gebruik der middelen wil, dan is het *onvreem*, ze niet te gebruiken, en moeten zij, die zich hieraan schuldig maken, deswege worden bestraft, als behept met een „eigenwilligen godsdienst van het lichaam niet te sparen,” en daarmede afdoelende van de paden des Heeren.

In verband hiernaast nu plaatsten we boven dit opstel Gen. 3: 21, waarin we lezen: „En de Heere God maakte voor Adam en zijne vrouw rokken van vellen, en toog ze hun aan.” Nu gaan we op de uitlegging van deze plaats niet in. Dit zou ons te ver afleiden. Het is er ons alleen om te doen, om uit deze mededeeling het feit af te leiden, dat blijkens deze daad des Heeren, God zelf de menschen onderwezen heeft, om tegen de *gemeene* ellende, die het gevolg der zonde is, *middelen* aan te wenden. Natuurlijk houden we ons hier niet op bij hen, die niet gelooven wat hier staat, of het overdrachtelijk verklaren. Wij handelen hier alleen met hen, die met ons het verhaal uit de eerste hoofdstukken van Genesis aannemen en gelooven als de waarachtige mededeelingen, van feiten, die alzoo werkelijk plaats grepen. En dan, men zal dit moeten toestemmen, is deze mededeeling niet alleen uiterst belangrijk en leerrijk, maar zelfs beslissend. Het lijdt toch geen tegenspraak, dat in het Paradijs alle kleeding of bedekking ondenkbaar was. God schiep den menschen naakt, niet met de bedoeling dat hij zijn vormen bedekken, maar dat hij ze vertoonen zou. En dit kon in den staat der reinheid, omdat elk gevoel van schaamte afwezig was. „Adam en zijn vrouw waren naakt, en zij schaamden zich niet.” Ter-

stond na hun zonde daarentegen had het gevoel van schaamte hen zoo machtig aangegrepen, dat ze, hoezeer met hen beiden alleen zijnde, en wetende dat geen oog derden hen bespieden kon, nochtans terstond zich een bladerendebedeksel om de lenden vlochten. Zij waren dus de eersten, om aanstonds tegen de *gemeene* gevolgen der zonde, een uitwendig middel te gebruiken. Had nu God dit niet gewild, mocht dit niet, was dit afkeuringswaardig, dan had er moeten staan: „En de Heere God nam de vijgebladeren, waarmee zij zich omgord hadden, van hun lenden weg.” Maar, zie, dit staat er niet. Er staat veel eer juist het omgekeerde. Het vlechtzel van bladeren is in zijn oog ongenoegzaam. Hij weet, dat het niet alleen de schaamte is, waartegen ze zich zullen te bedekken hebben, maar dat, als gevolg van den vloek, ook de koude hen zal aantasten. De atmosfeer van het Paradijs, met haar gelijkmatige zachtheid, ging teloor. Kijlden en vocht zou de zoelte vervangen, en voor 's menschen welstand, keer op keer, bedekking en verwarming van het veege, brooze lichaam noodig zijn. En nu zegt God niet: In die koude is mijn oordeel. Die koude is om der zonde wil. Die koude *moet* ge niet bestrijden. Daar moogt ge geen *middelen* tegen aanwenden. Neen, in het minst niet.

Maar, juist omgekeerd, komt God zelf den menschen het middel, dat hij moet aanwenden, hem wijzen. De dieren hadden hun vacht. Die bekleedde God rechtstreeks. Maar de menschen was naakt. En nu neemt God zulk en vacht van de dieren, en hangt ze Adam en zijn vrouw om. Niet, gelijk men het wel afbeeldt, als een vacht, die om de lenden hing, en daar het vijgeblad moest vervangen, maar als een *ketoentje*, d. i. als een om de schouders gehangen kleed, evenals wij bij een man nog van een *rok* spreken, die zijn bovenlijf bedekt.

Er is hier dus wel terdege sprake van *bekleding*. Die bekleding van het lichaam moest als bedeksel tegen de koude dienen, en was alzoo een middel dat God den menschen aanwees en omhing, om een der rechtstreeksche gevolgen van den vloek te bestrijden. De naaktoelopers te Amsterdam, in de 16e eeuw verstonen hier niets van; maar ze waren toch in zoover consequent, dat ze, wanende boven de gevolgen van den vloek verheven te zijn, alle middel ter bestrijding van den vloek verwierpen. Doch, wat hiervan zij, zooveel staat vast, ¹ dat de koude en de vacht niet bestonden in het Paradijs; ² dat ze tengevolge van zonden en vloek over deze aarde kwamen; ³ dat God wel verre van te willen, dat de menschen zich hiernaan lijdelijk onderwierp, zelf zich opmaakt, om ze te bestrijden; ⁴ dat Hij zelf daartoe het middel uitdenkt en aanwendt; en ⁵ dat Hij den menschen tegelijk onderwijst, hoe hij de gevolgen van den vloek ook voortaan bestrijden zal en moet. En zoo staat het dan vast, dat van het begin der mensche-lijke historie aan, volgens de onderwijzing der Heilige Schrift, de vloek en de *gemeene* ellende, iets is, waaraan we ons niet lijdelijk *mogen* onderwerpen, maar dat we te bestrijden hebben met alle middelen, die God daarvoor ter onzer beschikking stelt.

1) When Mr. N.—realized the state I was then in, he said to me: „You are adhering too closely to the letter, you must depend more on the spiritual. You must study the Science of Being, think not of healing disease but of healing sin.” I caught his meaning on the instant. I found I had been working in the wrong direction, by giving more thought to the physical than to the spiritual. My main, and only object, seemed to be to get healed from the so-called gout; employing the treatment through Mind, as if it were a drug. I thought only of my recovery from pain and lameness, expecting to be healed instantaneously, and wondering all the while why I could not arise and walk a perfectly healed man. To my surprise, I found that the understanding of the letter was only the human aid to prepare me for the understanding of the spiritual, and as it were, the stepping stone to spirituality, and that if I stopped at that point of progress I would never be permanently healed. For the letter alone cannot heal. My eyes were now opened. I realized that fear, sin and mortal belief were at the bottom of the difficulty. Destroy sin, and I would be free from all disease.

Then the question arose in my mind: How do I sin? I try to get right with all men, on all occasions. I don't think I am such a great sinner. I have no very bad habits. I don't get drunk, carouse and blaspheme. I certainly am better than most men! I try to follow the Golden Rule. Why then should I be compelled to pass through all of these years of misery? Do I bear the least malice against any man? I could not say No to that. Do I nurture any feeling of revenge, intending some day to get even with any one who had seemingly done me an injury? I could not exactly say No to that. Do I envy any man? Yes! Do I love all men? A *Me No*. Would I push resentment so far as to take life? Certainly not. Do I try to control my appetites and passions? They control me often more than I control them. Have I any other aim of life but to „Eat, drink and be merry, for to-morrow we die”? Well, when we get right down to bottom facts, and brush away the spangles that decorate our mortal life, that is about the way most people are living, including myself.

Thus I continued to question myself, until I found I was not half as good a man as I thought I was, and that I disobeyed God's law every day of my life. I had not yet looked beyond the physical. Who am I? What am I? Am I a mortal or an immortal man? I *must* be one or the other? I know that both could not be real. Which was the real; the finite, matter, body, who had a beginning, and will have an ending, or the infinite, God's idea, who never had a beginning, and never will have an ending? If the matter-body, without the mortal senses, cannot think, talk, move, or experience pain, it must be the mortal senses alone, and not the body that cause sin, sickness, pain and death. It cannot be matter, for matter is nothing without the mortal senses. It therefore must be the mortal senses, alias, the carnal mind, that cause sin. What is sin? Error, evil, the opposite of Truth or Good! Destroy sin to mortal consciousness, and Truth has no opposite. All will then be real, and there will be no sin, sickness, pain or death. How can we destroy sin? By declaring and realizing that God only is real; that God has no mortality; that He is omnipotent, omnipresent and omniscient; that He is All in All, and there can be nothing real beside Him, His idea and His eternal verities. All else is illusion.

Ah! But I hear you ask the same question that I did. What is meant by *unreality*? Is it possible for one to declare that he has no pain, that pain is unreal, a lie, when at the same moment he is apparently suffering its torments? I say Yes. Mortal mind can only hold one thought at one and the same instant. Pain is only a belief. If one should deny the belief and the existence of pain in thought there would be no pain during the instant of that thought. Now continue to hold that thought of denial, and disabuse yourself of your own mortality. Transfer the thought to Spirit, for God is Spirit. Realize that you are the spiritual man, call on Spirit continually, keeping Spirit in the thoughts; and you will have no pain during the continuance of that thought. Spiritual thought will supplant the mortal belief of sin, sickness and death; and in proportion to the inflowing, and the holding of the Spiritual thought, will the mortal thought be destroyed. Sin and sickness will disappear, and we will become more and more spiritual, until we ultimately reach a state of perfect harmony, which is Heaven. Often, it may seem difficult to the beginner in Science, to take in and hold that instant spiritual thought, and to experience that instantaneous change from the unreal to the real. It can only be attained by persistent spiritual desire.

Unreality is in words only, without the spiritual thought will not affect anything.

When I ceased to realize, that my only object in submitting to Christian Science treatment was to be healed from gout, and from that alone, employing the treatment as if it were medicine administered by a physician, I determined to seek the real cause of my trouble, and having found it, I became a new man. The Science of Being, that is the knowledge of my true existence as a spiritual, not a material, or mortal man had first place in my thought. Fear was destroyed, chemicalization disappeared, and spiritual thoughts filled me. The existence of disease, passed into nothingness, and from that moment, God with all of His verities, became my all, and now the gout has been totally destroyed. So it will be with you, when you give up the idea of wanting to be healed only from pain and lameness. You cannot accomplish through healing, without a struggle. For old mortal thought will grieve his claims a thousand times a day, in almost as many shapes. Have your armor always on! Be prepared to deny in thought, the reality of sin and sickness. Deny the reality of your mortal existence. Declare in thought, that you being immortal, it is impossible for you to experience sin, sickness, or death; for the purely spiritual man is eternal, and can never suffer the pang of mortality. Let these thoughts ever fill you, and you will continue to advance in spirituality.

„De welstand van zijn gansche zaad.”

Want de Jood Mordechai was de tweede lijn den koning Ahasveros, en groot hij de Joden, en aangenaam bij de menigte zijner broederen, roekende het beste voor zijn volk, en sprekende voor den welstand van zijn gansche zaad.

Esther 10: 3.

Veel kleine zielen zijn kosmopoliet, uit krachtige persoonlijkheid sprak in den regel een sterk nationaal besef.

Zie het aan Mozes, die prins der eere in Egypte had kunnen zijn, maar in wien het bloed van Abraham, Isaak en Jakob zoo prikkend tintelde, dat hij liever Israels smaad inronk, dan groot aan het hof der Pharaos wilde zijn.

Zie hoe, onder de belediging des Nieuwen Testaments, schier nog sterker in Paulus, die in een noggenlijk van verblijstende liefde voor zijn Israël schreef: „Ik zou zelf wel wenschen verbanne te zijn van Christus, voor mijn broederen, die mijn maatschap zijn in het vleesch”.

En wilt ge iemand tusschen Mozes en Paulus in, eveneens uit de Schrift, vestig dan uw aandacht eens op den Jood Mordechai.

Die Mordechai was maar niet een gewoon Jodenmenschen, die langs Suzans straten dreutelde, maar een vroom en doorkundig staatsman; iemand, dien wij in de klasse der Marxisten van St. Aldenonde of der Gladstones zouden plaatsen. Niet alleen een fijn diplomaat, die Haman schalkmat zette, maar ook een schrandere bewindvoerder, een tijdlang eerste minister van den machtigen koning Ahasveros, die regeerde over 127 provincien van Indië tot Mooreland (Esther 1: 1). Hij was groot in het huis des konings, en zijn gerucht ging uit door alle landeschen (wat in die tijden zonder couranten of pers wat zeggen wilde), en, zoo lezen we verder, „die man Mordechai werd aldoo groter” (9: 4). In pracht en met staatsie, bewoog hij zich door de straten van Ahasveros' hoofdstad. Hij droeg een hemelsblauw kleed over een wit satijnen onderkleed, en over het hemelsblauwe kleed een purperen mantel, ons rood, wit en blauw, en op zijn hoofd fonkelde een diadeem van edelgesteenten (8: 15).

Dus niet als een ordinar Jodenmenschen, maar als den grooten, gevierden staatsman, die onder den koning van Indië tot in Afrika het bewind voerde, hebt ge den machtigen Mordechai u voor te stellen.

En man, voor wiens wenk en woord alle vorsten, en stadhouders en landvoogden beceden, „want de vreeze van Mordechai was op hen gevallen” (9: 3).

En van dien krachtigen, machtigen man nu, die, Jood van geboorte, over gansche koninkrijken zeggenschap had, van dien nu lezen we, da. hij te Suzan, in het koninklijk paleis, er niet aan dacht wereldburger of kosmopoliet te worden, maar, trouw aan het nationale bloed, „dat goede voor de Joden zocht en sprak voor den welstand van zijn gansche zaad” (10: 3).

Tegenwoordig willen de kleine zielen en lagere geesten dit anders.

Nationaal gevoel heet een vooroordeel, liefde voor zijn volk een aangepnat verzuim van menschen.

De kleine zielen onder de grooten der aarde trekken, om belasting te ontgaan, de grenzen over, niet om een nieuw vaderland te zoeken, maar in vaderlandloosheid hun eere te stellen.

De kleine zielen onder de lagere standen laten zich opweeppen door woelzieke volkenmenner, om den welstand, niet van hun gansche zaad, maar van hun soort, hun stand, hun klasse boven den bloei en de eer van het vaderland te stellen.

En de kleine zielen onder de middenklasse, zitten in hun biervuizen en wijnhuizen te spotten met wat aan ieder vaderland heilig is.

Maar zoo zijn de wezenlijk groote mannen en groote vrouwen niet.

Er mag hier of daar een enkel man van bekeekens zijn opgestaan, die door jammerlijke volksverhoudingen of ellendige averechtse toestanden verleid werd, om tegen zijn land en volk te spreken, maar als regel sprak in deze soort mannen en vrouwen het nationaal gevoel, ernst, luud, en sterk.

Dat besef, dat gevoel nu is van God. Het komt uit de vlakte van Sinear, waar God despraken verward en de volken gedeeld heeft. Of, liever nog, het komt uit Noachs arke, toen Noachs leven zich in drie vertakkingen verdeelde, en uit die drie, naar vaste wet, zich nieuwe ondervertakkingen van natien en volken hebben afgezet. Zoals ge het gevoel voor vader en moeder iemand niet aanpraat, maar het bloed verslapt is, waar het niet vanzelf in spreekt, zoo ook is het nationaal gevoel iets mystieks; iets dat in het bloed zit; iets dat vanzelf opkomt; en daarom iets, dat ge wel veel verzwakken en onderdrukken kunt, maar dat in kiem er altoos in blijft zitten, omdat God het er in gelegd heeft.

Of hebben we het niet nog onlangs bij onze nationale feesten gezien, tot wat machtigen stroom dat nationaal besef kan aanzwellen, zoodra het maar even in beweging geraakt en de harten vermeerst.

Een man als Mordechai zocht den welstand van zijn gansche zaad.”

Hij koos zijn vrouw, hij koos zijn vrienden, hij koos zijn helpers, maar hij koos niet zijn vader en zijn moeder, niet zijn kinderen, niet zijn broeders en zusters, niet zijn familieleden, niet zijn nicht Hadassa (2: 7), en zoo ook koos hij niet zijn volk en Israels zaad.

Die allen ontving hij. Die gaf God hem. Die had hij, zoals ze hem waren toebedacht, buiten zijn eigen toedoen om. Daar had Mordechai niets over te zeggen. Daar kwam geen keur of goedvinden bij tepas. Die had hij te nemen, zooals God ze hem had toebedeeld.

En dat nu juist geeft aan al deze banden het heilige karakter.

Niet door eigen keus, maar naar Gods beschikking.

De Joden waren in dien tijd een verachte hoop ballingen. Er waren ook onder de toenmalige Joden zeker hoogst onaangename, vervelende menschen, lage wezens, die den naam van Israël schande aandeden.

Maar naar dit alles had Mordechai niet te vragen.

Hij was uit het zaad Israels. Israël was zijn volk, zijn natie, zijn zaad. En daarom, zonder keur of onderscheid, werkte zijn nationaal gevoel voor al wat Jood was.

Hij zocht den welstand van zijn gansche zaad. En zoo ook hebben wij, als uit Nederlandsch bloed gesproten, in heel de Nederlandsche maatschap onze eere te stellen, en zonder keur of eenige verkiezing voor al wat Nederlandsch in oorsprong is, het goede te zoeken.

Versta dit niet verkeerd.

Het wil niet zeggen, dat de gezinsband niet nog nauwer klem, en voornamelijk, dat de geestelijke maatschap in Christus niet nog heiliger karakter draagt.

Natuurlijk er zijn banden en banden, en niet elke band is van even gelijke waardij.

En veel minder nog beduidt het, dat ge hetgeen in het Nederlandsche karakter, of in het zaad onzes volks, slecht en liederlijk is, ter wille van het nationaal gevoel, door de vingers zult zien.

Gods wet gaat boven alles.

Maar wat het wel beduidt, is, dat ge den band des bloeds, die in nationale maatschap met al wat uit volk sproot, verbindt, noch verzaaken noch verloochenen noch werkloos laten zult.

Ge hebt als kind van uw volk, het goede van dat volk te bedoeien, en in uw eigen persoon en leven, voor uw aandeel, den welstand, zoo maatschappelijk als geestelijk, van dat volk te verhoogen.

En dit nu doet ge, door uw voorbeeld en door uw persoonlijk optreden. Dat doet ge door te stemmen wat door meerderen ten beste van dat volk ondernomen wordt. Dat doet ge door tegenover den buitenlander onze eere op te houden. Dat doet ge door onze nationale herinneringen levendig te houden. Dat doet ge bovendien door in het hart der natie het Kruis van Christus te planten en te strijden tegen de zonde van uw volk.

Zeker, voor wie tot een zoo machtig en groot volk als de Deutsche of Engelsche natie behoort, is dat gemakkelijker en spreekt dat meer.

Maar ook hierin hebt ge Gods beschikking te eerbiedigen. Hij heeft ons voortgebracht, om op den ganschen aardsbodem te wonen, bescheiden hebbende de bepalingen van hun woning” (Hand. 17: 26).

En vraagt ge nu, wat dit nationale in ons leven wil en bedoelt, oordeel dan zelf, of het niet de ééne groote les van zelfverloochening en liefde is, die ons ook hierin geleerd wordt.

Ons ik roegst zoo oversterk in ons leven.

Ge merkt dit zoo niet, omdat het bijna bij allen zoo is. En als er geen hindernissen op den weg waren, zou dat ik maar al doorloopen, peeren, tot het heel de wereld achter zich had, en dat ik over alles triomfeerde.

Uit zich zelf wil ik geen grenzen.

Maar nu komt God, en stelt grenzen, en doet u gevoelen, dat ge, ja, een eigen persoonlijkheid zijt, en zijn moet; maar dat ge tegelijkertijd deel van een geheel zijt, en naar dat geheel u hebt te schikken, voor dat geheel hebt te leven, en in het leven voor dat geheel een hooger geluk hebt te zoeken.

Dit nu is de liefde in haar breedste vormen. Veel zij, niet om als de vrek het in de schat, van uw ik op te sluiten, maar om het te geven aan dat geheel waarvan ge deel en lid zijt.

Uw schat niet voor u houden, maar besteden.

Toewijding kennen. Leven voor een doel dat buiten uw eigen engten kring ligt.

En die liefde nu groeit op tweerlei wortel. De ééne geestelijk. Dat is de liefde die uit het gebroken hart en uit den verslagen geest on-

welt. De liefde die naar God dorst, en die God zoekt in de zinnen.

Die liefde komt niet van den huishoud, en komt niet uit familiebanden, en komt niet uit het nationaal besef, maar alleen uit de werking van den Heiligen Geest.

Maar opdat ons hart zich voor die hoogste liefde voegen en schikken zou, er op zou worden voorbereid, er neiging toe zou erlangen, heeft God ons ook banden aangelegd, die uit de natuur werken.

En die banden nu liggen gestrengeld, ten eerste in uw gezinsleven, ten tweede in uw familieleden, en dan voor alle volksgenooten saam in dat rijke, machtige nationale besef, dat God zelf geplaatst heeft in het hart van heel een volk.

het leven goedend is wie hij in. keer en con natie in he 38. op onde Gereformeerde zondere ad In het es op de No tijnen, die zondeheid met welke deuzellen, d en darmia zakelijk on ben; ter u leider bij u ook ichling In het is er uit te omtrent ten hier te eigen lectij plaats geha In het e rechtstreeks aan Nederl knia of in en die tell afzonderlijk met de St Wezel, te E in de Nede Ten sloth hoe geheel volgens wel lik alles b gansch andi nwerken; i na het mid hier uit Fra vurigen teg eenigen teg heerschend haafte werd, karakter ka Calvinisme In de di de Vrije U niejaar, kw met 113 stu nen, 173 voo van 8 voor e en 3 voor e dus nu 117 heid, 21 vo en 3 die de de Rechten die vijf jaar denten in t men in sou thans ter be der is inge studenten in digle studie Java wensch reeds met e geopen is, onder leidn Javamech o Ten besli Dr. A. Kny tenland is, oogenblik al overgedragen

Wij zijn dat deze re te lang tij Dan zal do nog duidel Prof. Rutge land betwe

Voor I

Ingekomen heer G. To f 1, gevonden Dringend scholen te t te willen der boeken, oude

Kostwijk.

Over de o bij de ovan Vrije Univer Buzuin:

In den nam gers, van de wrochte en ee tweed van malle, voorwa Het was de e dracht van b tatrike en a yeve vluchtein io aanraking onderscheiden had in de b Libertijnisme, door zijn adv de Nederlands goeueend heeft af voor het la koude voorst matie in oorsp Calvinisme in ingevoerd.

Aan tal, va inden worden we voor het lijke sluchtelij vrouw, maar bedwang had dan Calvijn ze dikanten niet waar Calvijn e Calvinistisch is ook de besch Gereformeerde en Nederlands Overheid zoof twisten; verde die vergaangen een oordeel Ge rijf zelven, m dezes tijd, aan valt niet ver zongen, pieper over allerlei za malen dreigde aan de orde tijd niet uitdien werd tegen hi wederom ande treden; wij zij voor t leven, i